

Politik Bilim

Hatırlamak İsteyenler için (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Malûm anlaşmayla ilgili hafıza tazeleme faslı bu hafta kapanıyor. Haftaya, anlaşma sonrasındaki, hâlâ sürüp giden müzakerelere değineceğim...

Önceki iki yazımda, gelişmiş ülkelerin, **Dünya Ticaret Örgütü Kurulu Anlaşması**'ni, başını çektikleri iktisadî sistem ve kendi ulusal çıkarları neyi gerektiriyorsa ona göre düzenlediklerini, anlaşmanın sübvansiyonlarla ilgili maddelerinden örnekler vererek göstermeye çalışmış; Türkiye gibi henüz sanayileşememiş ülkelerin uyguladıkları sübvansiyonları yasaklarken, bunun tam tersi bir tutumla, kendi işlerine yarayacak sübvansiyonları serbest bıraktıklarını; üstelik, bunların sınırlarını belirlerken çok cömert davrandıklarını belirtmişim. Burada önemli olan, bu ülkelerin uygulamada bu imkânlardan sonuna kadar yararlanıp yararlanmadıkları değil, gerektiğinde yararlanmak üzere o hakkı anlaşmaya koyup ellerinde tutmalarındır.

Kaldı ki, gelişmiş ülkeler, ARGE faaliyetlerini kamu kaynaklarından destekleyebilmek için **'savunma tedariki'** gibi, çok daha etkin bir araca da sahiptirler. Aslında, bu anlaşmaya taraf bütün ülkeler, yeni silâh sistemleri ve bunların dayandıkları teknolojileri geliştirmeye yönelik proje siparişlerini herhangi bir uluslararası kayda tâbi olmaksızın, serbestçe kendi firmalarına verebilirler. Daha önce belirtmişim; söz konusu anlaşmada savunma tedariki, gerektiğinde serbest rekabetin askıya alınabileceği, ulusal firmaların açıkça korunabileceği bir alan olarak bırakılmıştır. Bilindiği gibi, silâhlar için geliştirilen teknolojiler sivil amaçlarla da kullanılabilir. Parası bütünüyle kamu kaynaklarından karşılanarak geliştirilen bu teknolojilerin o ülkelerin kendi firmalarına sivil amaçlarla kullanılmak üzere de açılabilmesini bilmek için kâhin olmak gerekmiyor. Örneğin, ABD'nin izlediği teknoloji politikasında, devlet desteğiyle geliştirilen savunma teknolojilerinde çift amaçlılığın gözetilmesi ilke olarak benimsenmiştir; bunun gizili kapaklı bir yanı yoktur.

Türkiye de aynı imkândan yararlanamaz mı? Yararlanır; yararlanmaya da çalışıyor. Tabî, bu ülkede savunma tedarikini yönetenler, yabancı silâh tekellerinin etki alanından kurtulabildikleri ve bir de, gelişmiş ülkelerin kendileri için açık bıraktıkları kapıdan başkaları da geçmeye kalkışınca bunun önünü kesmek için uyguladıkları siyasî ve iktisadî baskılara dayanabildikleri ölçüde...

Aynı anlaşmayla serbest bırakılan bir başka sübvansiyona daha değineceğimi söylemişim. Bu, *"Mevcut tesislerin, yasa ve/veya yönetmeliklerle getirilen ve sonuçta, firmalar için daha büyük mali yük ve sınırlamalara yol açan yeni çevre şartlarına uyumunun sağlanabilmesine yönelik [devlet] yardımları"*dır. Bu sübvansiyon, görünüşe göre, gezegenimizi kurtarmak için getirilen bir çözümdür; ama, gelişmiş pazar ekonomilerinin mantığına uygun bir çözüm... Gezegeneğimizi yeterince kirleten gelişmiş ülkelerin firmaları, kirletebilecekleri başka gezegen olmadığı için artık eskisi gibi davranamayacaklar, yeni çevre şartlarına uyum sağlayacaklardır. Ama bu uyumun bedelini, bu düzenlemeye göre önemli ölçüde kamu kaynaklarından karşılayabileceklerdir! Diğer ülkelerin firmaları da elbette aynı haktan yararlanacaklardır. Ama bir farkla, teknoloji cahili olan o firmalar bu uyumu kendi devletlerinin desteğiyle sağlarken, gereksindikleri yeni çevre dostu teknolojileri ve bu teknolojilerin ürünlerini zorunlu olarak gelişmiş ülkelere satın alacaklardır!

Daha fazla uzatmayayım. Ekleriyle birlikte, 550 sayfa tutan bu anlaşmanın gelişmiş ülkelere sağladığı en büyük imkân, sanayileşme eşiğini aşamamış ülkelerin gümrük duvarları ardında sürdürdükleri geleneksel korumacılığı yerle bir edip bütün dünya coğrafyasında ticareti serbestleştirmesidir. Hiçbir şey, Başkan Clinton ve yardımcısı Gore'un kendi dönemlerinde izledikleri bilim ve teknoloji politikasıyla neleri başarabildiklerine ilişkin, 1997 Eylül'ünde

yaptıkları açıklamadaki Őu cümle kadar, bu anlaşmanın kimlerin çıkarına olduğunu ve küreselleşmenin kimlerin **ulusal çıkarlarıyla** örüldüğünü anlatamaz: “*Dünya ticaretinin daha serbest, daha âdil hâle gelmesini destekleyen ve **ticaret engellerini kaldırarak, fikrî mülkiyet haklarının korunmasını güçlendirerek, Birleşik Devletler’in teknoloji-tabanlı sanayilerine fayda sağlayan bir GATT anlaşmasının*** [bu bizim malûm anlaşmadır!] *Kongre’ce onaylanması sağlanmıştır...*”

CBT. 19 Ağustos 2011